ENONTEKIÖ

KILPISJÄRVEN OSAYLEISKAAVA

1:20 000

Laatimisvaiheen kuuleminen: 3.9.-30.9.2012
Julkisesti nähtävillä 1. kerran: 11.6.-16.7.2021
Julkisesti nähtävillä 2. kerran: 21.8.-20.9.2024
Kunnanhallitus: 24.6.2025 § 136, Kunnanvaltuusto: 26.8.2025 § 65

Yleiskaavamerkinnät ja määräykset:

Yleiskaava-alueen raja

AT — Kyläalue.
Alue on tarkoitettu tiiviiseen kylämäiseen asumiseen ja sitä palvelevien majoitus-, liike-, palvelu- ja toimitilarakennusten rakentamiseen. Toiminnasta ei saa aiheutua ympäristöön melua, tärinää, ilman tai veden pilaantumista tai muuta merkittävää häiriötä. Uusien rakennusten tulee sopia sijoituksen, koon, materiaalien ja julkisivuvärien osalta alueen nykyiseen rakennuskantaan ja kyläkuvaan. Rakennuspaikalle saa rakentaa yhden enintään kaksiasuntoisen asuinrakennuksen, sekä yhden 1½-kerroksisen sivuasunnon, yhden saunarakennuksen sekä talousrakennuksia. Nykyisiä asuinrakennuksia saa korjata nykyisessä laajuudessaan rakennusoikeuden estämättä.
Rakennuspaikan rakennusten tulee muodostaa luonteva pihapiiri. Alueen rakentamisen ja muiden toimenpiteiden yhteydessä tulee kiinnittää erityistä huomiota maisema- ja kyläkuvan sekä kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten, rakenteiden, tiestön, kasvillisuuden, vesistöolojen ja näkymien säilymiseen.

AP — Pientalovaltainen asuntoalue.
Alueet on tarkoitettu pääasiassa asuinrakentamista varten. Merkinnän alueille saa sijoittaa myös asumiselle tarpeellisia julkisia ja yksityisiä palveluja sekä pienimuotoisia majoitus-, liike-, palvelu- ja työtiloja. Toiminnasta ei saa aiheutua ympäristöön melua, tärinää, ilman tai veden pilaantumista, raskasta liikennettä tai muuta häiriötä.

AO — Pientalokohde.
Kohteelle saa sijoittaa kaksiasuntoisten pientalon asumistarkoitukseen, jonka rakennusoikeus on 300 k-m².

APO — Porotila-alue.
Alueelle saa sijoittaa poroelinkeinotoimintaa palvelevien rakennusten ja rakennelmien lisäksi majatalotoimintaan tarkoitetun rakennuksen ja toimintaan liittyvän asumisen tarpeita varten asuinrakennuksia. Ranta-alueilla tulee ehkäistä sulamisvesien valuminen vesistöön esimerkiksi tarhapohjan kyntämisellä valumissuuntaa vastaan. Ruokintapaikan heinän- tai rehunjakopisteestä tulee olla vähintään 10 metrin suojavyöhyke vesistöön. Vähimmäistilavaatimus alueella on enintään 50 poroa hehtaarille.

P — Palvelujen ja hallinnon sekä liike- ja työpaikkarakentamisen alue.
Alue varataan pääasiassa julkisille ja yksityisille palveluille sekä hallinnolle sekä liiketilojen rakentamista varten. Alueelle voi sijoittaa liike-, toimisto- ja palvelutyöpaikkoja, ympäristöhäiriötä aiheuttamatonta tuotantoa ja näihin liittyvää opetus- ja hoivatoimintaa, myymälätilaa sekä pienimuotoista varastointia. Palvelurakennusten lisäksi alueelle saa sijoittaa toimintaan liittyvän asumisen tarpeita varten asuinrakennuksia. Toiminnan laatuun ja rakennetun ympäristön ilmeeseen kiinnitetään sijainnista johtuen erityistä huomiota.

VL — Virkistysalue.
Alueella sallitaan virkistykseen, liikuntaan ja urheiluun liittyvä rakentaminen.

VR — Retkeilyalue.
Alueelle kohdistuvissa toiminnoissa ja suunnitelmissa tulee huomioida porojen laiduntaminen. Alueella sallitaan virkistykseen liittyvien reittien rakentaminen luonnon kulumisen estämiseksi.

RA — Loma-asuntoalue.
Alue varataan loma-asumisen alueeksi. Alueen suunnittelussa on huomioitava rakennusten ja rakennelmien sovittaminen maisemaan, luonnonympäristön laadun säilyminen ja vesihuollon järjestäminen. Alueella on sallittu ympärivuotinen asuminen, mikäli se soveltuu alueen muuhun maankäyttöön.

RM — Matkailupalvelujen alue.
Alue varataan monipuolisten matkailupalvelujen rakentamiseen. Alueen suunnittelussa on huomioitava liikennejärjestelyjen toimivuus ja turvallisuus, esteettömyys, rakennusten ja rakennelmien sovittaminen maisemaan, luonnonympäristön laadun säilyminen ja vesihuollon järjestäminen. Alueella on sallittu lomarakentamisen lisäksi ympärivuotinen asuminen, mikäli se soveltuu alueen muuhun maankäyttöön.

RM — Matkailupalvelujen kohde.
Matkailupalveluven aluetta pienimuotoisempi monipuolisten matkailupalvelujen rakentamiseen tarkoitettu kohde. Kohteen suunnittelussa on huomioitava liikennejärjestelyjen toimivuus ja turvallisuus, esteettömyys, rakennusten ja rakennelmien sovittaminen maisemaan, luonnonympäristön laadun säilyminen ja vesihuollon järjestäminen. Rakennusoikeutta kohteilla on enintään 100 k-m², kuitenkin Peeran lomakylän kohteella 600 k-m².

LP — Yleinen pysäköintialue.
Merkintä osoittaa ohjeellisen sijainnin. Tarkemmalla suunnittelulla rajattava alue on tarkoitettu yleisen pysäköinnin tarpeisiin. Alueella ei saa leiriytyä.

LL/res — Ohjeellinen mahdollisen helikopteritoiminnan laajentumisen alue.
Ennen alueen toteuttamista on ratkaistava jätevesien ja hulevesien käsittely niin, että alueen toteuttamisesta ja kopterikentästä ei aiheudu pinta- ja pohjavesien pilaantumisen vaaraa.

LL — Lentosatama.
Kohdemerkintä osoittaa sataman ohjeellisen sijainnin. Tarkemmalla suunnittelulla rajattava alue varataan satamalaiturille ja satamatoimintaan välittömästi liittyville rakenteille ja toiminnoille. Alueelle saa rakentaa satamatoimintaa palvelevia rakennuksia ja rakennelmia.

W — Venevalkama/-satama.
Kohdemerkintä osoittaa valkaman/sataman ohjeellisen sijainnin. Tarkemmalla suunnittelulla rajattava alue varataan satamalaiturille ja satamatoimintaan välittömästi liittyville rakenteille ja toiminnoille.

Raideliikenteen kehittämiseksi selvitettävä yhteys.

Merkittävästi parannettava valtatie.

Kokoojatie.

Laskennellinen tieliikenteen melualue.
Aluerajaus osoittaa yleispiirteisesti maantieliikenteen 45 dB päivämeluvyöhykkeen ennustetilanteessa vuonna 2050. Rakennusten suunnittelussa ja sijoituksessa on huomioitava, että valtioneuvoston päätöksen mukaiset melutason ohjearvot ulko- ja sisätiloissa toteutuvat uudis- ja korjausrakentamisessa sekä mahdolliset muutokset melualueessa tiemuutosten myötä.

Ohjeellinen kokoojakatu.

Ohjeellinen jalankulun ja pyöräilyn yhteys.

Virkistyskohde, reitin levähdyspaikka.
Levähdyspaikalle saa rakentaa retkeilyä tukevia taukopaikkarakenteita.

Ohjeellinen hiihtoreitti.

Ohjeellinen ulkoilu-/retkeilyreitti.

Ohjeellinen uusi ulkoilu-/retkeilyreittitarve.

Moottorikelkkaura.

Suurjännitelinja.

Vesihuoltolinja.

Uusi vesihuoltolinja, sijainti ohjeellinen.

ET — Yhdyskuntateknisen huollon alue/kohde.
Suunnittelussa on huomioitava alueiden käytöstä aiheutuva liikenne.

Mpo — Poronhoitoon valtaosin tarkoitettu alue.
Alueella olevaa maata saa käyttää vähäisissä määrin myös asukkaiden ja toimijoiden muuhun toimintaan, mutta sillä tavoin, ettei siitä aiheudu huomattavaa haittaa poronhoidolle. Alueelle ei saa aiheutua ympäristön (esim. ihmisten, kotieläinten, liikenteen tai muiden äänten) aiheuttamaa häiriötä vasomisaikana. Alueella on valtakunnallisesti merkittävän Saanatunturin lähimaisema-aluetta, jolla sallitaan virkistykseen liittyvien rakenteiden ja reittien rakentaminen luonnon kulumisen estämiseksi. Alueelle kohdistuvissa toiminnoissa ja suunnitelmissa tulee huomioida maisema-arvot ja porojen laiduntaminen. Aluetta koskevista suunnitelmista ja toimenpiteistä on pyydettävä paliskunnan lausunto.

W — Vesialue.

- 1 — Alue, jolla sulamisvedet asettaa maankäytölle erityisiä vaatimuksia.
Alueen tarkemmassa suunnittelussa ja toteutuksessa tulee huomioida rinteiden sulamisvedet huolellisesti.

- 2 — Alueen tarkemmassa suunnittelussa ja toteutuksessa tulee selvittää erikseen argeologisen kulttuuriperinnon ja luonnonympäristön arvot.

- 3 — Alueelle voidaan sijoittaa ohjelma- ja eläinpalveluita, kuten koiravaljakkotoimintaa.

Uudet mahdolliset laajentumisen alueet.
Alue on varattu täydentämään olemassa olevaa rakennetta, mikäli vastaavat alueet on otettu jo käyttöön. Värireunus ja kirjainmerkinnät osoittavat maankäyttömuodon. Alueen toteuttaminen edellyttää asemakaavaa. Ennen asemakaavoitusta, tai muuta käyttötarkoitusta osoittavaa toimitusta, alue on porohoitoon valtaosin tarkoitettua aluetta (Mpo).

/res — Pitkän aikavälin reservialuealue.
Alue voidaan ottaa käyttöön, kun samalla maankäyttömerkinnällä osoitettu viereinen laajentumisen alue on lähes toteutunut. Alueen toteuttaminen edellyttää asemakaavaa. Ennen asemakaavoitusta, tai muuta käyttötarkoitusta osoittavaa toimitusta, alue on virkistysaluetta (VR), Retkeilyaluetta (VR) tai porohoitoon valtaosin tarkoitettua aluetta (Mpo).

ak — Asemakaavoitettu alue.

Erityisominaisuuksia ilmaisevat rasteri- ja kohdemerkinnät:

Ominaisuusmerkinnällä on esitetty Natura 2000-verkostoon valtioneuvoston päätöksien mukaiset kuuluvat tai Natura 2000-verkostoon ehdotetut maa- ja vesialueet. Natura-alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja ei saa merkittävästi heikentää (LSL 34 §).

nat — Ominaisuusmerkinnällä on esitetty Natura 2000-verkostoon valtioneuvoston päätöksien mukaiset kuuluvat tai Natura 2000-verkostoon ehdotetut viivamaiset kohteet, kuten joet, purot ja norot. Natura-alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja ei saa merkittävästi heikentää (LSL 34 §).

SL — Luonnonsuojelualue tai luonnonsuojelualueeksi perustettaviksi tarkoitettu alue.
Luonnonsuojelualueeksi osoitetulle alueelle ei saa suunnitella toimenpiteitä, jotka vaarantavat tai heikentävät sen luonto- ja ympäristöarvoja.

luo-1 — Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä kohde/alue.
Merkinnällä on esitetty luonnonarvoluokkaan 1 kuuluvat lainsäädännöllä turvatut luontoympäristön kohteet/alueet, kuten
- luonnonsuojelulain suojeltujen luontotyyppien esiintymät,
- luontodirektiivin liitteen IV(a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikat,
- luonnonsuojelulain suojeltavien lajien esiintymät ja
- vesilain vesiluonnon suojelutyypit, joiden tilan vaarantaminen on kiellettyä, sekä

luonnonsuojeluasetuksen äärimmäisen uhanalaisen (CR) tai erittäin uhanalaisen (EN) lajin/lajien elinympäristöt, joiden säilyminen on turvattava.

ran — Luonnonsuojeluohjelma, rantojensuojelu.
Valtion rantojen suojeluohjelman osa-alueella tulee rakentaminen ratkaista kaavoituksella. Rakentamisen ulkopuolelle jäävät alueet tulee säilyttää mahdollisimman luonnontilaisina.

ge — Valtakunnallisesti arvokas geologinen muodostuma.
Alueen erityispiirteitä haitallisesti muuttavat toimenpiteet ovat kiellettyjä. Erityistä huomiota on kiinnitettävä arvokkaan geologisen muodostuman suojeluun ja hoitoon.

ha — Paikallisesti arvokas harjualue.
Erityistä huomiota on kiinnitettävä arvokkaan geologisen muodostuman suojeluun ja hoitoon. Maankäytössä on pyrittävä siihen, että maanpintaa rikotaan mahdollisimman vähän ja rakentamattomat osat tulee säilyttää luonnontilaisina.

pv — Tärkeä tai vedenhankintaan soveltuva pohjavesialue ja sen varsinainen muodostumisalue.
Alueella on otettava huomioon pohjaveden suojelu siten, että sen käyttömahdollisuuksia, laatua tai riittävyyttä ei vaaranneta. Ympäristönsuojeluviranomaisille on suunnittelu- ja rakentamistoimenpiteiden yhteydessä varattava mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Tulva-alue.
Kilpisjärvelle ja Peerajärvelle on määritetty harvinaiset tulvatilanteet kerran sadassa vuodessa (1/100a) Tulvariskien alustava arviointi Tornionjoen-Muonionjoen vesistöalueella, II Suunnittelukausi raportissa. Kilpisjärven ja Peerajärven tulvariskejä arvioitiin maaston korkeusmallin ja vesistöjen keskivedenkorkeuksien avulla karttatarkasteluna. Lisäksi käytettiin Kilpisjärven ja Peerajärven vedenkorkeuden havaintoasemien tietoja 1/100a. Yleiskaavakartalla on aluerajaukset 1/100a ja alue, joka on 1 metrin yläpuolella tilannetta 1/100a. Kilpisjärven järvialtaan tulvakorkeus on +473,89 N2000 ja Peerajärven +460,89 N2000.

vama — Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue.
Saanatunturi kuuluu käsivarren suuruntunturien valtakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen, jonka arvo perustuu ainutlaatuisiin geologisiin arvoihin ja luontoarvoihin. Maisema-alueella korostuvat saamelais- ja poronhoitokulttuurin pitkän historian synnyttämät maisemakerrostumat. Kulttuuriperinnötään monipuoliset matkailumaisemat yhdistyvät herkkään tunturiluontoon ja elinvoimaisen poronhoidon maisemaan. Alueen kehittämisen ja suunniteltujen toimintojen lähtökohtana tulee ensisijaisesti olla tunturimaisema-arvojen turvaaminen. Valtakunnallisessa inventoinnissa mainittujen rakennusten korjaustöistä sekä muun ympäristön olennaisista muutoksista on pyydettävä alueellisen vastuumuseon lausunto.

rky — Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY-kohteet).
Valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön ominaispiirteet tulee säilyttää. Valtakunnallisessa inventoinnissa mainittulla arvokohteella tapahtuva rakentaminen, ympäristönhoito ja muu maankäyttö tulee sopeuttaa alueen kohteen maisemallisiin, kulttuurihistoriallisiin ja rakennustaiteellisiin arvoihin. Arvokohteen ominaisia piirteitä, maisematilaa ja näkymiä ei saa rikkoa. Maisemakuvan sekä kulttuuri- ja rakennushistorian kannalta merkittävistä valtakunnallisessa inventoinnissa mainittuista rakennuksista ja rakennelmista tulee huolehtia. Arvokohteen rakentamisessa tulee suosia kohteen perinteistä rakentamistapaa ja sille ominaisia rakennusmateriaaleja ja värejä. Ennen ympäristöä muuttaviin toimenpiteisiin tai merkittäviin rakennushankkeisiin ryhtymistä tulee museoviranomaisille varata tilaisuus lausunnon antamiseen. Valtakunnallisessa inventoinnissa mainittua rakennuskohdetta ei saa purkaa ilman AKL 127 §:n mukaista lupa. Alueella ei saa suorittaa maisemaa muuttavaa toimenpidettä ilman AKL 128 §:n mukaista maisematyölupaa. Osayleiskaavan RKY-kohteet: Ahdaskurun kiviholvisilta ja Kilpisjärven matkailuhotelli.

sr — Rakennetun kulttuuriympäristön kohde.
Arvokohteeseen sisältyy Kilpisjärven retkeilymaja, sen vanhin majoitusrakennus ja majoitusaitta, retkeilykeskuksen kioski sekä entinen kesänavetta. Rakennuslupaa vaativista toimenpiteistä tulee pyytää museoviranomaisen lausunto.

Muinaisjäännösosa-alue ja/tai -kohde.
Muinaismuistolailla (295/1963) rauhoitettu kiinteä muinaisjäännös. Kohteen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen on kielletty. Kohdetta koskevista suunnitelmista ja toimenpiteistä on pyydettävä alueellisen vastuumuseon lausunto.

s — Muu kulttuuriympäristökohde, Harjun paikka.

Yleiset määräykset:

Osayleiskaava on AKL 42 §:n mukainen oikeusvaikutteinen yleiskaava.
Koko osayleiskaavan alue on erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettua aluetta ja saamelaisten kotiseutualuetta. Yleiskaavan mukaisia toimenpiteitä suunniteltaessa ja toteutettaessa on otettava huomioon poronhoitolain takaama vapaa laidunnusoikeus.

Valtakunnallisesti poikkeuksellisen pitkäikäinen ja monipuolinen kulttuuriympäristön vetovoima-alue voi uudistua ja sopeutua ajan tuomiin muutoksiin siten, että tarkemmalla suunnittelulla edistetään kulttuuriympäristön kestävää käyttöä ja hoitoa sekä vahvistetaan alueen poroelinkeinon säilyttämistä ja mahdollistetaan uudenlaisten elinkeinotoimintojen syntymistä. Suojeltavan rakennuskannan läheisyyteen rakennettaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota rakennusten sijoitteluun ja rakennusten arkkitehtuuriin ja sovitettava se huolella ympäröivään taajamakuvaan ja maisemaan. Vähäistä merkittävämpi alueiden rakentaminen tulee ratkaista ensisijaisesti asemakaavoittamalla. Tarkemman suunnittelun ja asemakaavoituksen tulee perustua riittäviin selvityksiin, jotta turvataan alueen luonnon ympäristön ja arkeologisen kulttuuriperinnön arvot ennen rakentamistoimenpiteitä. Rakennetuilla ja rakennettavilla alueilla tulee ehkäistä hulevesien muodostumista ja niihin kohdistuvaa laatuhaittaa. Hulevedet on pyrittävä käsittelemään ja hyödyntämään syntypaikaltaan. Mikäli hulevedet johdetaan pois syntypaikaltaan, on järjestelmän oltava hulevesiä suodattava ja viivyttävä. Toteuttamisessa tulee huolehtia myös rakentamisen aikaisista hulevesien hallinnasta.

Tarkemmassa suunnittelussa tulee selvittää onko jalankulun ja pyöräilyn väylän toteuttaminen mahdollista valtatien yhteyteen. Suunnittelussa otetaan huomioon kaikki liikkumismuodot, liikenneturvallisuus ja esteettömyys. Valtatien mahdolliset melu- ja tärinävaikutukset ja suojaamistarpeet arvioidaan asemakaavoituksessa ja tarkemman suunnittelun yhteydessä, ennen alueiden ja/tai liikennevälien parantamistoimien toteuttamista. Rakennuspaikalle tulee olla hyväksytty kulkuyhteys. Jos kulkuyhteys järjestetään maantieltä, on rakennusluvan myöntämisen edellytyksenä voimassa oleva tieviranomaisen myöntämä liittymälupa.

Alue, jolla osayleiskaava ei ole saanut lainvoimaa Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen jätetyn valituksen johdosta (1401/03.04.04.04.16/2025).

Turku 28.6.2024, tark. 25.3.2025

Sanukka Lehtiö, kaavoitusarkkitehti, YKS-446

0 500 1000 1500 2000

SWECO